

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " — "
Egy órára 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetésár:

Hat hasábon petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, többeszeri hirdetések alku szerinti jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 20 kr.

Kossuth Ferenc beszéde

— a Hentzi-ügyben tartotta f. hó 17-én a czeglédi népgyűlés előtt. —

Szeretett polgártársaim és választóim!

Azért gyűltünk össze, hogy hazafiúi kötelességet teljesítsünk.

Midőn a magyar hazafi-érzést megsértik, bármely helyről jöjjön a sértés, kötelessége a magyar hazafinak tiltakozni és ha nincs mód és hiányzik az alkalom, a lehetőség, a sértést megtorolni, megis kötelessége a magyar hazafinak legalább éreztetni, hogy megjegyezte a sértést és nem siklott el felette észrevétlenül.

Mélyen elszomorító lenne, ha odajutottunk volna, hogy az ország közvéleménye föl sem veszi többé, ha a nemzeti érzelmeket durva kézzel sértik.

Ha idejutottunk volna, akkor kihalt volna a magyar szivekből nemcsak a honszeretet, hanem minden nemesebb ösztön is, és a magyar lélek az elsatnyulás egykedvűségében a megsemmisüléshez közel állna már.

Meglehet, hogy a helyzet nem olyan, hogy bosszút állhatnánk a sértésért; meglehet, hogy erre nincs mód, sem lehetőség, sem elég erő, sem kellő alkalom; ez mind meglehet; de azért a nemzetnek érezni kell tudni, s ha megsértik, nyilvánvalóvá kell tennie fölháborodását, kell, hogy azok, kikben megvolt a sértő szándék, meghalják a nemzeti felháborodás zaját; kell, hogy érezzék azt, hogy a nemzet vére kering, azok is, a kik vagy nem bírták, vagy nem merték megragadni a durva kezeket, melyek újra fölrántották a feledés fátyolát, bár nagyjelkéleg vetette a nemzet a muli időkre a fátyolt.

A kik itt megjelentek, mind tudják, hogy arról a botrányról akarok szólni, a melyet röviden Hentzi-botrányoknak nevezünk.

A tényállást mindenki ismeri, mégis röviden összegezni szükségesnek vélem. Mult évi

november hó közepén, egyszerre csak hirtelen ment annak, hogy a Hentzi-emlékoszlopot elviszik arról a helyről, a hol közel 50 év óta állt, a nemzeti érzelmeket folyónosan és érzékenyen sértve.

Azt híresztelték rövid pár napig, hogy ez Bánffy báró diadala; s minthogy ő a szoborügyekben mesternek látszott, (példa rá a kisméretű tiz szobor), elhitte mindenki, hogy ha tiz kisméretű szoborral több, egy nagyméretű emlékoszloppal kevesebb lesz; és ezzel méltán dicsekedhetett volna az akkori kormány. Ily szobor-diadalra szüksége is volt már akkor a kormánynak, mert mi, az ellenzék összes pártjai, keményen szorongattuk és folyt köztünk és közte az emlékezetes hosszú küzdelem, mely a jogsértő kormány vereségével végződött.

Az örömhír azonban egyszerre gyász-hírré lett. Megjelent egy királyi parancs egy végzetlenül tapintatlan és felhaborító hadügyminiszteri rendelet kíséretében.

A király azt parancsolta, hogy vigyék el az emlékoszlopot, javítsák ki és állítsák újra föl a hadapród-iskola udvarán, azért, hogy (mint a király írta) «kegyeletos jelentősége megóvassék.»

A hadügyminiszter hozzátette, hogy új helyen örökké szembe előtt legyen a serdülő ifjuságnak, mint a vitézség és hűség el nem muló emléke.

Ezt a hírt méltán tekinthette gyász-hírné az ország két ok miatt: az egyik ok az volt, mert így bebizonyult, hogy még most is élénken emlékezik vissza a király azokra az eseményekre, a melyek az osztrák császár kényuralma kezdetén lejátszódtak, és így hiába borított fátyolt a multakra, a nemzet. Neki a Hentzi-emlék még mindig kegyeletos emlék maradt ötven év lefolyta után is, és a csapások és szerencsétlenségek egész láncolata daczára is, a melyek koronás fejére nehezdedtek az óta.

A másik ok az volt, hogy a nemzet finomabb érzéseit sérté az, hogy akkor viszik el, ujtják meg és szentelik újra fel a gyűlölt emlékoszlopot, mikor helyére szükség van azért, hogy oda tegyen a nemzet egy másik szobrot — és vajjon kinek a szobrát? a meggyűlölt nemes szívű királyné szobrát; épp akkor rendelte el a király, hogy ujtassák meg a Hentzi-oszlopot, ujtassák fel a Hentzi-emléket, varázsolják vissza a magyar ezikekbe a regen mult idők keserűségét, annak láttára, hogy nincs semmi felejtve s még el mindig a kegyelet azok iránt, a kik a magyar haza ellen küzdöttek.]

A király parancsa mélyen elszomorító volt és az országgyűlésen kitört vihar, melynek párja nem volt a magyar országgyűlések történetében; bebizonyította azt, hogy ha az alkotmányos fogalmak tiltják, hogy a királyt tetteit bíráljuk, a felelős kormánynak lakolnia kellett azért, hogy ilyen királyi parancs és ilyen hadügyminiszteri rendelet ki voltak adhatók.

Azóta a királyi parancsot végrehajtották, mert olyan nincs Magyarországon, hogy egy királyi parancsot visszavonadni lehessen. De lehetett volna a felszentelést egész csendben véghez vinni, nem pedig katonai parádéval, a melybe a magyar honvédség is belevonatott.

Ha magáért a tényért a bukott kormány volt a felelős, ha ezt terheli a felelősség azért, hogy a királyi parancs és a hadügyminiszteri rendelet megjelenhettek, és hogy a Hentzi-emlékoszlop régi helyéről eltávolítva, újászültetett és újra felállított, felfrissítve, felelesztve, példányképpé téve, oltárrá felavatva a magyar katonai ifjuság körében, a felszentelés tapintatlan, sértő modoraért a mostani kormány felelős.

Mint magyar kormánynak, mely egy hosszú küzdelem után, a lecsillapodott kedélyek kormánya volt, kötelessége lett volna

Reformáció-émléknapi ima-ének.

Szövegét írta: **CSENGEY GUSZTÁV.**
(Dallamát szerzette **KREUTZER.**)

Áldott Isten!... Légy te várunk,
Add kezünkbe fegyvered.
Akivel ma harcban állunk,
A Te régi ellened.
Hasztalan tör ránk hatalma,
Hiveidnek diadalma:
Az a régi szent erő,
Mely örökké nagy, dicső.

Denevérek barna szárnyán,
Szerieszáll az éji had;
De nem győz a régi ármány
... Istenünk hatalmasabb.
Föl, hívőknek hősi serge!...
A ki hajdan őt leverte:
A nagy Isten ma is él,
Ma is ő lesz a vezér.

Amy Brown.

Ez az egyszerű angol leány név, benn van a »Góthai Almanach«-ban, a hol mint Károly Ferdinánd — Berry hercegének a neje szerepel.

Valóban Amy Brown — a Bourbon X. Károly fiának neje volt addig, míg a politika s férjének jellemtelen számitása nem vetették vissza őt, e fényes családi állapotából.

Amy Brown élete megérdemli, hogy szó tárgyává tegyük. Nem volt ő olyan nagyra-törő, politikába merült asszony, a mint rendszeren azok a polgári származású nők, a kiket a véletlen egy uralkodó, vagy uralkodó családbeli oldalához vet, dehogyan, az ő életét a nagy világ nem is ismerte, egyszerűen szerelmének, férjének s gyermekeinek élt; de a tragikum, a melyet élete oly szomorúan példáz, valóban csodálatra és közrészvétre érdemes.

Amy Brown 1783. apr. 8-án Maidstone-ban született, Maidstone kis helység London közelében, a hol Amy atyja anglikánus lelkész volt. Gyermekek koráról mit sem tudunk. Ifju korából csak az az értesülés maradt fenn, hogy nyulánk, magas, szép leány volt, sok önállósággal és méltósággal. Élete minden bizonynyal csendesen, érdekességek nélkül, békesen folyt volna le, ugy a mint Goldsmith Vicar of Wakefield-jében oly szépen rajzolja,

ha a véletlen 21 éves korában közelébe nem hozza Berry ifju herceget, aki szüleivel az Artois grófi párral a francia forradalom borzalmaitól Angliában keresett menedéket.

Károly Ferdinánd, Berry hercege ekkor 27 esztendő volt és el lehet róla mondani, hogy ő bátyjával az Angoulême-i herceggel egyetemben az öröklési theorianak valóban klasszikus példáját nyújtja. Szellemileg a két testvér épen olyan nulla volt, mint szüleik. Hogy Artois grófja a természetből a szellemiekben még csak szegényesen sem volt megáldva, azt később, a mikor X. Károly név alatt Franciaország trónjára lépett, alkalma volt, hogy bebizonyítsa. — Neje pedig II. József, a genialis magyar és osztrák fejedelem szavai szerint »tökéletesen ostoba« (absolument imbecile) volt. A két szülő idősebb fiáról sem találunk hízelgőbb megjegyzéseket, de ifjabb fiáról mégis felsorolhatunk előnyösebb tulajdonságokat is: Berry hercege ugyanis vitéz és csinos külsejű volt.

A herceg és Amy Brown között szenvedélyes szerelem gyult ki, a melynek 1805. apr. 20-án megszületett a gyümölcse, egy fiú, a kinek Granville Brown György nevet adtak s kinek existenciáját mindig bizonyos titokzatos homály takarja.

Ez időtájt Napoleon a császár hatalmának delelőjén állott s uralma annyira erősnek látszott, hogy a Bourbonok hiveinek, sőt ma-

egész erejével, befolyásának egész súlyával odahatni, hogy az a katonai ünnepély nem, csak hogy tisztán katonai jellegű legyen, hanem méreteiben szerény is legyen, és nélkülözze a feltűnést, nélkülözze a kihívó jellegét, a méfilyel bírt a nemzettel szemben, akár mennyire kizárólag katonai ünnepély volt, mert jogilag legalább, a hadsereg nem az uralkodó privat serege, hanem Magyarországé, nem a király tartja és fizeti, hanem az ország és így sértő volt az országra nézve az, hogy az ország pénzén és vérén föntartott hadsereg ejön az ország szívébe és nagy pompával újra fölavat egy emlékoszlopot, melyet ötven év előtt állítottak föl azoknak, kik az ország ellen harcoltak és fegyverükkel, ha bírták volna, meggyilkolták volna az országot; ágyúikkal, ha bírták volna, halomra lötétek volna az ország fővárosát.

Tanácsolta-e a magyar kormány a fapintatosságot, a mérsékletet, a nemzet érzelmeinek figyelembevételét? mindezt nem tudjuk, mi csak a tényt láthattuk, a mely megbotránkoztató tény volt.

Ebben a kérdésben a függetlenségi és 48-as párt egyedül áll a kormánnyal szemben, és csak akkor lenne ereje a felelősség terhét hathatóan éreztetni a kormánnyal, ha a nemzet felháborodása erős hullámszabban tört volna ki. De ez nem történt meg, és ez is egyik jele az elszomorító időknak, melyeket élünk.

De akármit mulasztottak mások, az nem igazolna semmi mulasztást részünkről. Nincs elég erőnk hathatóan felelősségre vonni a kormányt e kérdésben, bár meg fogjuk tenni az országgyűlésen kötelességünket; azonban azok az ellenzéki pártok, melyek a királyi parancs megjelenés-kor vállvetve küzdöttek velünk a Hentzi-ügyben is, most nem állnak többé mellettünk.

Nem is az a legfontosabb, hogy bűnhődjék a kormány azért, hogy nem volt elég ereje és elég erélye enyhíteni a mult kormány idejében kiadott királyi parancs következtéseit.

A legfontosabb az, hogy tudassuk demonstráljuk azt, hogy a magyar nemzet egy része legalább felháborodott, s egy része legalább érzi a sértést és feljegyzi magának oly időkre, mikor több ereje lesz.

Tudatnunk kell azokkal, kik a magyar nemzet érzelmét semmibe sem veszik, hogy nem lettünk kiszáradt mumiákká, és szívünk nem szűnt meg dobogni: tudatnunk kell, hogy

guknak a Bourbonoknak sem látszott elérhetőnek reményük: hogy valaha Franciaországban a ledöntött királyi szék újra fennálljon s annak párnáin egy Bourbon üljön.

Igy történt, hogy a herceg elhatározta, hogy azt a leányt, a kit odaadó szerelemmel szeret s a ki anyja az ő gyermekének, a törvényes házasság kapcsával magához fűzi: s az esküvő a King-street-i katolikus kápolnában 1809-ban végbe is ment. Amy időközben elhagyva atyja vallását katolikussá lett, esküvője kellő számú tanúk előtt kötött, a nélkül azonban, hogy akár a herceg családjának feje, nagybátyja XVIII. Lajos, a király, akár Artois grófja, a herceg atyja beleegyezésüket adták volna.

Igy angol törvények szerint a házasság érvénye ellen mi kifogás sem lehetett, de kétségen felül áll, hogy a beleegyezés meg nem szerzésével a herceg menedéket keresett magának arra az esetre, hogy esetleg megunt házasságtól menekülhessen, lévén a francia törvények szerint az uralkodóház tagjainak a családfo beleegyezése feltétlenül szükségelt kellék.

1814-ig a herceg együtt élt Amyvel, kit mindig mint törvényes nejét tekintette és ismerte el, még sem jutott eszébe, hogy Amytől született fiát törvényesítse s Amy, a ki a francia törvényekről s udvari szokásokról mit sem tudott, nem bírta fölfogni e mulasztás horderejét.

1808 július 13-án Amy másodszor is

a nemzet egy része éhven van, és-zel, érez és vissza fog emlékezni a sértetetésre.

Tanulunk mi is nem feljteni: és a mi gyűlésünk célja, hogy hallassuk szavunkat, dörögje oda a czeglédi nép azoknak, kik a magyart sértik, hogy eljön még a leszámolás ideje.

Ha ezt megtettük, kötelességünket teljesítettük mint népgyűlés, melynek célja a nép érzését kifejezni; a czeglédi nép érzése pedig a mely megbotránkozás, a végtelen felháborodás a felett, hogy ötven év lefolyta után eljöttek a magyar király nevében, magyar földre, a magyar fővárosba újra felzelenelni azoknak emlékéit, a kik a magyar hazára fegyveres kézzel támadtak.

Ez botrány, és botrány marad, mely teljes mérvben igazolja újra meg újra a függetlenségi-párt küzdelmét, a melynek sikerére az isten áldását kérem.

Debreczen, szeptember 20.

Az állandó országház megnyitása. Ma az állandó országház építését vezető bizottságnak egy kirendeltsége a Sándor-utcai képviselőházban járt, hogy az egyes bivalatos helyiségek berendezése felől tájékoztassa magát. Az új parlamenti épületben ugyanis most sűrűn folyik a belső berendezési munka, mely azonban még közel két esztendőre fog igénybe venni. Az új parlamenti épületben javában folynak a díszfestői, aranyozási, keramit, parkett-munkálatok, továbbá az épület körül az utca-berendezés. Ha a fűtési berendezés az 1900—1901 és 1901—1902-ki telen jól fog funkcionálni, úgy az orsz. házat rendeltetésének 1902. tavaszán átadhatják.

Javuló közgazdasági és nyelvi viszonyok. Torontal vármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta Róna y Jenő főispán előkielte alatt rendes havi gyűlést. A pénzügyigazgató jelentése szerint augusztus hónapban 1,240,000 forint adó folyt be a tavalyi 1,040,000 forinttal szemben, míg az adóhátralék 2 $\frac{1}{2}$ millió forint, mely tavaly ilyenkor egy millió forinttal volt több. Ezek a jelenségek bizonyítják az idei jobb gazdasági évet. A tanfelügyelő örömdetesesen jelelte, hogy az iskolák és óvodák száma gyarapodik s hogy a magyar nyelvet a felekezeti iskolákban is eredményesen tanítják.

Hűtlen városi hivatalnokok. Szakoleza város két tisztviselője M a y e r Vilbald ta-

anya lett, egy kis leánynak adván életet, a kinek Charlotte Mária Augusta nevet adtak. A gyermek azonban csak másfél év múlva kereszteltetett meg s ekkor az anyakönyvbe nem mint Berry hercegné és Berry hercegné leánya, de mint Karoly Ferdinand és Amy Brown leánya vezetett be, így eikerülvön gondosan azt, hogy az atya és férj kitéte bizonyítható legyen. Eppen így jártak el akkor is, midőn röviddel a keresztelés után a második leány Luiza Mária Charlotte jött a világra. Az eljárás valóban nemtelennek mondható, mert ezzel a gyermekek és a hitves ellen oly fegyvert kovacsolt az apa, a melylyel őket minden törvényes és természetes jogtól elűzni tervezé, mert így előkészíté az utját a valának, a mely közte és neje között úgy látszik már küszöbön állt, mert a Bourbonok reménye, a francia királyok ősi trónjának felállítására, úgy látszik teljesedésbe menőben volt, annyira, hogy nem csak azok, kiknek érdeke volt e nagy változás, de még olyanok is, mint a kitűnő Talleyrand jósolgatták a császárság bekövetkezendő bukását.

Ehhez járult az is, hogy a herceg hajlandósága Amyhoz mindinkább hűlőben volt. Amy már ekkor is sokat szenvedett férje hűtlensége miatt, de csak akkor, a mikor a Bourbonok visszatérhettek az elhagyott trónusra, akkor látta meg, mily szégyenletes játék tárgyává tette őt azon férfi, kit szeretett, kit oly odaadással imádott, a ferj, az atya, gyermekeinek atyja.

nácsos és R u t k a y Geza erdőmester ellen M a r k o f Gyula alispán a fegyelmi eljárást rendelte el. A két tisztviselő ugyanis a városi erdőből vagott fa eladásánál és elszámolásánál mintegy 3000 forint erejéig károsította meg a várost. A fegyelmi vizsgálat megejtésével az alispán dr. K o s t y á l Miklós megyei főjegyzőt bízta meg s egyszersmind a bűnös tisztviselők vagyonára zárlatot rendelt el.

Az osztrák-magyar bank közgyűlése.

A vitát tegnap M a g g dr. kezdte, a ki hosszasan fejtegette, miért ellenzi a főtanács indítványának első pontját. Harom okot hoz fel a javaslat ellen, ugymint: a két állam teljes paritását, a két fönteztet, illetőleg a két igazgatóság új állását és azt, hogy az új alapszabályok a bankot teljesen függővé teszik a kormánnytól.

Ellenzi továbbá az indítványok harmadik pontját, a mely a 80 millió adósságra vonatkozólag köendő új megegyezésről szól. Végül feltétlenül megkívánja, hogy az új alapszabályok alkotmányos uton jöjjenek létre és ez okból a 14. §. hosszasan fejtegetése után a következő indítványát terjeszti elő:

„A szabadsalom meghosszabbításáról és az alapszabályok módosításáról való határozathozatal elhalasztandó addig, míg a cs. kir. kormány nem nyeri meg a reichsrath hozzájárulását az idevágó javaslatokhoz. A főtanács felhatalmazandó, hogy a kormánnyal a mai állapotnak ezen időpontig való föntartására nevezé tárgyalásba lépjen.”

K a u t z főkormányzó kéri a felszólalókat, hogy a politikai viszonyokat ne vonják bele a vitába.

S c h a r f részvényes Magg dr.-ral polemizál és tagadja, hogy a banknak jövőre kevesebb szabadsága lesz, mint eddig volt. Ellenzi a határozathozatal elhalasztását.

B a u e r részvényes kérdést intéz a főtanácshoz a két állam paritásáról a banküzletek tekintetében.

H r a b a városi tanácsos, Bécs község nevében kijelenti, hogy mivel az előterjesztett megállapodások Ausztriára jóval nagyobb terhet rónak; mivel a banktörvényt a 14. §. alapján ak rják életbeléptetni, ezt pedig Bécs város képviselői törvénytellennek tartják és mivel az új megegyezés a magyar államnak az osztrák állam rovására nagy előnyököt nyújt: Bécs város jelenlevő képviselői a főtanács indítványa ellen fognak szavazni.

Egyetlen egyszer veté e lelkiismeretlen-séget ferjének szemére keserű, kemény szavakkal, azután halgatva merült fájdalommal sértett méltóságának érzetében így maradt élete végeig, daczára annak, hogy még sok megpróbáltatás várt reá.

XVIII. Lajos röviddel trónralépte után unokaöccsére házasságát azon a czímen, hogy ahhoz nem adta meg jóváhagyását, a pápa által megsemmisítette, azonban e házasságból született két gyermek törvényességét elismerte. 1816 tavaszán Berry hercegné Mária Karolina nápolyi hercegnőt, mint nejét vitte Párisba. Ezt a csapást is szótlanul szenvedte át Amy Brown, a ki férjétől való elválasztása után is Londonban maradt. Most már életének nem volt egyéb célja, mint gyermekeinek boldogulása s azok jövőjének biztosítása s hogy ezt jobban elősegítse, elhagyta hazáját s át hajózva francia földre, Párisba ment lakni, a hol a herceg közbenjárására egy csinos kertben álló lakályos házat vásárolt, ahol a herceg naponta meglátogatta leányait, anélkül azonban, hogy volt nejevel csak egyszer is találkoztott volna.

1820. február 14-én a hercegné, az operában, a mikor nejét a kocsiba segíté, egy Lóuvel nevű szijgyártó legény leszurta. A herceg visszavitetvén páholyába, halálos agyához kívánta leányait. Châteaubriand, a nagy költő, e drámai jelenetet leírta.

„A két kis idegen teremtés — írja — három-négy óra multán meg is érkezett, le-

H a c k l dr. kereskedői szempontból ellenzi a főtanács indítványait.

Több szónok nem lévén előjegyezve, Kautz dr. berekeszti a vitát és behatóan foglalkozik Magg dr. indítványával. Magg dr. felfogása — ugymond — azon alapszik, hogy a paritásos rendszer nem felel meg a jó bankszervezeteknek és megnehezíti a bankigazgatás céljainak elérését. A paritásos szervezet egyszerű és természetes kifolyása annak az elvnek, hogy itt két egyenlő jogu államról van szó, amelyeknek mindegyike egymástól függetlenül adja meg a szabadságot, tehát mindegyiknek joga van befolyást gyakorolni a bankra, a szervezet utján is. A főtanács és az igazgatóságok viszonyáról az a véleménye, hogy a szorosabb és egységes érintkezés üdvösen fog hatni az ügykezelés egyszerűsítésére és esetleges surlódások elkerülésére, különösen pedig lehetővé fogja tenni a bankügy valóban jó, egységes vezetését. Attól nem kell tartani, hogy az új szervezet révén ugyszólván még egy bank fog keletkezni. Ez nem áll, mert az egész szervezet azon az elven alapszik, hogy ebben a monarchiában, mint sok más dologra nézve, úgy a bankügyre nézve is, legalább jó időre még egységre van szükség. Még csak két részre sem lehet osztani a bankot. Ezt soha nem is kérte egy magyar kormány és egy magyar parlament sem. A jegybank függetlensége sem fog csorbát szenvedni. Hogy a kormányoknak nagyobb befolyást engednek a bankügyek vezetésére, annak oka az, hogy mind a két állam nagy áldozatot hoz a valuta-szabályozás végrehajtásáért, a miért méltányos, hogy nagyobb ellenőrzési joguk is legyen. Az állam és a bank különben sem állanak egymással olyan viszonyban, mint két ellenséges hatalom.

A 14. §-ra nézve helytelennek mondja, hogy a bankszabadsalom kérdéséből politikai kérdést akarnak csinálni. Az a kérdés, hogy a 14. § alkalmazandó-e vagy sem, nem tartozik a bank hatáskörébe. A főtanács különben ebben a kérdésben is teljesítette kötelességet és a bank érdekeinek biztosítására bizonyos kikötéseket tett, amelyek a két kormány el is ismert. Felkéri a főtájt, hogy a két kormánynak erre vonatkozó átiratait olvassa fel.

M e c e n s e f f y főtájt a paritás ellen fölhozott kifogások ellen érvel, aztán felolvassa a kormányoknak a bank kormányzó

jához intézett két átiratát, a melyek azt az eshetőséget tárgyalják, hogy az osztrák parlament nem fogadná el a 14. § alapján életbe léptetett szerződéseket.

K a u t z dr. kormányzó: Aggodalmak merültek fel az 1903. évre nézve. Azt hitték, hogy, ha a kereskedelmi és vámszövetség megújítására vonatkozó tárgyalások nem vezetnének eredményre, a bank abba a helyzetbe kerülne, hogy két állam egységes bankjaként működne, a melyeknek vámterülete két részből áll. A kormányzó nem hiszi, hogy a két államnak nem sikerülne a mindenestre meglevő differenciákat megszüntetnie, kijelenti külföldben, hogy a két Kormánytól azonos átiratot kapott, a mely az erre nézve táplált aggodalmakat eloszlatja. Azt hiszi, hogy az átiratok felolvasásával ki elé is megnyugtató hatást fog érni és ezért felolvassa felhatalmazását a következők kijelentésére: Az osztrák cs. kir. és a m. kir. kormány a két állam gazdasági érdekeinek latbetetésével abban állapodott meg, hogy a két állam örendelkezési joga alapján a vámterület közösséget a jelenlegi állapotok keretében 1907. decz. 31-ig fönnttarthatják. Ebben a megállapodásba belevettek olyan rendelkezést is, a mely biztosítást nyújt az ellen, hogy az egyik állam sem tesz más intézkedést és nem tér el egyoldalul a megállapodástól.

A kormányzó végül a közérdekre és a bank érdekére való tekintettel kéri a közgyűlést, hogy a főtanács által előterjesztett indítványokat, minden politikai vitás kérdéstől függetlenül fogadja el.

A közgyűlés aztán egyenként szavazott a főtanács indítványai fölött. A bankszabadsalom meghosszabbításáról szóló I. indítványt valamennyi szavazattal 18 ellenében, a többi pedig, szintén túnyomó többséggel, fogadták el. Magg indítványa fölött nem szavaztak. A szavazás befejeztével a kormányzó berekesztette a gyűlést.

KÜLFÖLD.

Transzvál válasza a legutóbbi angol jegyzékre, úgy látszik, mégis háborút idéz elő. Angliában az az általános vélemény, hogy ezután a válasz után fölösleges tovább tárgyalni. Az angol kormány formaszertint ultimátumot még nem küldött a »Délafrikai köztársaság«-nak: most készül megtenni, hogy

A két leány tehát az udvarnál nevelkedett, az idősb Issoudun grófnő, a másik pedig Vierzon grófnő címet kapott és semmi különbség sem volt köztük és a herceg másik két gyermeke a fent már említett Madmoiselle s a Bordeauxi herceg közt. A két leány gazdag hozományjal gazdag s előkelő férjhez jutott. Az idősb 1823-ban a tuileriák kápolnájában neje lett gr. (később herceg) Faucigne-Lucingenek, — az ifjabb grófnő pedig 1827-ben Charette báróné lett.

Brown György előtt pedig a kit anyja, hogy a francia kormánynak zavarokat ne idézzen elő, Angliában hagyott — megnyitlak Franciaország sorompói — mihelyt a Bourbonokat a foradalom hordái kiirtották és száműzték. György tehát athajózott a csatornán, miután egy ideig Napoly szolgálában állt, Mantes-ben birtokokat vásárolt és rövid ott tartózkodás után meghalt. Anyjának igénytelensége volt az ő jellemonása is, eredetével az általában elismert atyja révén, soha semminemű igénytel fel nem lépett és soha semmiféle szerepet játszani nem akart.

Amy Brown aztán hol fiánál Nantesban, hol pedig leányánál lakott, tulerte férjének második nejét, a ki változatos és felettébb zajos élet után 1870 áprilisában meghalt; Amy pedig 1876, május 7-én 93 éves korában leányai és számos unokái körében hunyta le szeméit.

Szenvedéseinek csak akkor lett vége.

Hövé.

Transzválnak alkalma legyen még egyszer és utóljára meggondolni a dolgot s ha akarja, az utolsó pillanatban változtassa meg magatartását s fogadja el az angolok követeléseit. Erre azonban kevés, vagy éppen semmi kilátás sincs. Chamberlain angol gyarmatügyi miniszter a transzváli kormány válasza után Birminghamból Londonba sietett, a hol ma vagy holnap döntő minisztertanácsot tartanak.

Obstrukció a védelemben. Az is párja nélküli esemény, amit az összeesküvők pörében akarnak a védők. A francia szenátus, mint állami tvszek, tegnap kezdte meg a köztársaság elleni összeesküvők pörének tárgyalását. — A tárgyalás igen hosszú lefolyásnak ígérkezik s a Waldeck-Rousseau kabinetre úgy látszik, a pör nagy hatással lesz. Arról van ugyanis szó, hogy a védők obstrukálni akarnak a tárgyaláson; Derouléde ügyvéde gondolta ki azt a tervet, hogy a védők hosszú beszédekkel h u z z á k ki a pörtegeszen december végeig, úgy hogy a szenátus ne tarthasson közben üléseket. Ennek pedig az lenne első következménye, hogy a kormány az 1900-iki kiállítási esztendőre nem kapná meg a költségvetés jóváhagyását, a mi természetesen állásába kerülhet. Komplikálóa e helyzetet az a körülmény, hogy a jövő évi januárban a szenátust egyharmad részben meg kell ujitania.

Oroszország és a finnek. Helsinki városában szept. 18-ikán az egyetemi előadások megnyitására F o r s m a n n tannar bucsubeszédet intézett hallgatóihoz, a melyben a S t. P e t e r s b u r g e r Z e i t u n g közlése szerint a következőket mondta:

Finnország történetének minden időszakán át piros fonalként húzódik végig, az uralkodóhoz való rendületlen hűség. A finnek a szó legteljesebb értelmében monarchikus érzelmű nép, a melyben mély gyökereket vert az uralkodó magasztos hivatásának fogalma. Ma már az ország régi törvényei szerint is egyik kötelessége a kiralynak, hogy az igazságot és igazságosságot erősítse és szeresse, az igazságtalanságot és hazugságot pedig elnyomja. Ugyanez a gondolat hatja át a későbbi törvényeket is mind és a finn nép annalesei azt bizonyítják, hogy mindig uralkodójánál keresett és talált védelmet az ország és igazságtalanság ellen. A szónok végül azt a reményét fejezte ki, hogy az új nemzedék, a mely most az egyetem tantermeit megtölti, a finn népnek ezt az ősrégi gondolkodását átviszi az új századba. (Hol van az uralkodóban az a kölcsönösség, amely e nemzet hűségét megjutalmazza? Szerk.)

A belgrádi összeesküvők pörét éppen oly figyelemmel kísérték Oroszországban, mint Ausztria-Magyarországban, mint olyan két hatalomban, mely a belgrádi események, által első sorban van érdekelve. Az orosz sajtó konstátálta, hogy Oroszország és Ausztria-Magyarország teljesen egyetértéssel járt el a belgrádi dolgokkal szemben. A Szvet így ír: A belgrádban történő, szomorú és fellázító dolgok mellett nem lehet pozitíve megmondani, vajjon a radikális vezérek élete veszedelmesen kívül van. Oroszország és Ausztria-Magyarország a Balkán-félszigetre nézve kötött egyezményük alapján bátorosan, a nélkül, hogy Szerbia belső ügyébe avalkoztak volna, figyelmeztették a belgrádi köröket azokra a súlyos következményekre, a melyeket az elvadult pártszenvédelem maga után vonna; egyik állam sem akarja a bűnösöket az igazságszolgáltatás keze alul kivonni de nem akarja azt sem megengedni, hogy esetleg értatlan emberek, vagy olyanok, a kiknek bűnösségét teljesen nem bizonyították a katonai törvények és az ostromállapot viszaható ereje folytán olyan büntetésben részesüljenek, a melyet nem érdemlnek meg. A két hatalom kormánya mérsékletre és nyugodtságra intette a belgrádi köröket s ha e barátságos tanács nem használ, a következményekért csak a belgrádi komakban fogják keresni teljesen felelősséget. Hasorlóképen ír a Herold is, a mely szintén figyelmezteti a belgrádi köröket, hogy Oroszország és Ausztria-Magyarország teljesen egyetértéssel jár el s ha

térdeltek s zokogva borultak atyjok fekhelyének szelére, összekucsolnak kezeiket s arcukat könyeik fűrészték.

A herzeg angol nyelven néhány gyengéd szót intézett hozzájuk, a mivel közeli halálára készítte el őket s figyelmeztetete, hogy szeressék őket s figyelmeztetete, hogy szeressék Istent, jók legyenek s imádkozzanak szerencsétlen atyjukért.

Azután megáldá őket, meghagyva nekik, hogy felálljanak, megcsókóló mindkettőt, Ezzel a hercegnőhöz fordult:

— Leszel-e oly jó, hogy ezeket az árvákat védelmedbe veszed? — kérdé.

A hercegnő theatralisan széttárta karjait, amelybe sietve dőltek a leányok, majd megmutatá nekik a Madmoisellel és így kiáltott fel:

— Öleljétek meg testvéreket!

Ezt a jelenetet mindenki a halál előtt rögtönzött és ezért kétszeresen méltóság nélkül való komédiának mondta.

Igy halt meg a herceg a nélkül, hogy e komoly pillanatban fiára gondolt volna s annak és a veszegény árvák anyjára, a kire inkább bizhatta volna azok nevelését, mint a hercegnére.

Akármin is álljon a dolog, a hercegné ígéretének állt; férje szavát megfogadta, hűségesen magához vette a gyermekeket és továbbbi nevelésüket kifogástalanul vezette. Amy Brown pedig birt a szivnemességnek ama nagy fokával, hogy gyermekei jövőjének érdekében megváljon tőlük.

kiterjeszteni. A tudomány összegeztetve a vallással boldogságot fog teremni. Hisz a vallás az, amelynek minden tekintetben boldogító tartalma van. Az altruizmus, mely most lábra kezd kapni, ép ez okok miatt jut csödbe. — Mert ez azt kívánja, hogy az ember embertársáért mondjon le mindenről. Mennyivel felségesebb a Krisztus tana, amely azt mondja: „Szerezd felebarátodat mint ten tagadat.” — Nem kívánja, hogy valaki megölje magát felebarátjáért, csak azt óhajtja, hogy szeresse felebarátját. E társulat ápolja a tudományt, de azt a tudományt, a mely a vallással fog kezeli.

És helyes a társulatnak az a ténykedése hogy a nép közt ilyen szellemű termékeket terjeszt. Ezzel kapcsolatban azonban önkéntelenül is felülrik az a dolog, amely a mi papjainknak évszázadok óta legnagyobb baja — a szegénység. Arra kell törekedni, hogy ugy a lelkesek, mint a tanárok anyagi gondtól menten hirdethessék a hitet és tudományt.

Akik ismerik, tudják, hogy ő ezért egész életében küzdött. Az ő és mások küzdelmének, most már, kezd meg lenni az eredménye.

De nem zárkozhatik el azon aggodalmaktól, melyek különösen az utóbbi időben töltöttek el szívét. Új törvényeink vannak s ezek változást idéztek e ő. Ettől ugyan nem fél, mert tudja, hogy ezek csak hasznosan fognak munkálni. Azonban küzdenünk kell mégis azon láthatatlan ellenség ellen, a mely egyházunkat mind erősebben támadja meg. De hiszen ha anyagi érdekeinket, melyek ép ugy mint a hit, ki vannak téve megtámadtatásnak — védelmezzük folyton — vallásunkat nem védelmezzük meg? Nem veszszük fel a küzdelmet? Beszédét így fejezi be. Uraim. Hét püspök vesz körül, a protestantizmus korusában vagyok, én felveszem a küzdelmet s harczolok a győzelem biztos tudatában!! (Hosszan tartó zajos eljenzés és taps.)

Ezután Gyurácz Ferencz lelkes szavakkal a közönség zajos eljenzéit kísérve üdvözölte Hegedűs Sándor minisztert.

Majd Szócs Farkas a budapesti theol. akadémia, a társaság titkára olvasta fel gondosan megszerkesztett, tartalmas titkári jelentését. A jelentés konstatálja, hogy a társaság fokozatosan fejlődik s működésének áldásos eredménye nap-nap után észlelhető. Legujabban is a sárospataki főiskola kebeleből 22, — az abauj-torna megyei egyházmegyéből pedig 35 tag lépett a társaságba. A társaság kiadványai széles körben terjednek. Az alakulás éveiben alig találtak 100 elarusítót a kiadványokra, s ma már 800 egyén foglalkozik azok terjesztésével. A „K o s z o r u c z. nepies kiadvány, melynek célja a n p erkölcsi tisztaságát erősíteni folyton terjed, s a protestáns köznéppel között a nagy népszerűségnek örvend. A tudományos kiadványok, melyek jórészt jeles külföldi tudósok műveit foglalják magukban szintén szépen terjednek.

Különös érdeme van ebben Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszternek, ki több ezer frtot áldozott már a társulat kiadványainak terjesztésére. Van azonban a társulat életében egy bántó tünet. Ez pedig az, hogy a tagok nagy része tagdíjával hátralékban van. Ma több mint 8000 frt hátralékban van, s mi pedig a működést nagyban gátolja. — Remélhető azonban, hogy ez a tünet nem lesz állandó, s a tagok sietni fognak a társaságot, szívvél-lelékkel támogatni.

Szomorú kötele sége megemlékezni a jelenésnek az esztendő nagy halottjairól. Elhunyt a nagytehetségű buzgó munkás — Szász Domokós püspök, a ki a múlt évben mint házigazda jártá szívesen a társulatot Kolozsváótt. Elhunyt ezenkívül Szilágyi Sámuel a jeles történetíró, Szóllósi Antal, Tóth Sámuel, Szentmártoni Rádó Kálmán. Jelentéset lelkes szavakkal zárta be Szócs Farkas. Buzdította a társaságot, buzdította Debreczent a további munkára. Egyesült erővel harczolni — a diadal el nem marad.

Ezután Gyurácz Ferencz elnök felolvasta Darányi Ignác földmivelés-

ügyi miniszter és Zsilinszky Mihály államtitkáé táviratát, Darányi Ignác távirata:

Hegedűs miniszter

Debreczen.

Élénken sajnálom, hogy hivatalos teendőim miatt, a gyűlésen jelen nem lehetek, — de ez nem tart vissza, hogy nagyméltóságú elnök ur utján az egész társulatot szívemből ne üdvözöljem!

Szep táviratban üdvözölte a nagyülést Zsilinszky Mihály államtitkár is.

Azuán Balogh Ferencz debreczeni theologiai tanár lépett az emelvényre, s tartotta meg egy eszméit mint tartalmilag kiválóan értékes és gyönyörkötetű szabad előadását

A nagynevű tanár vissza ment a multban lelkes szavakkal ecsetelte a protestantizmus küzdelmeit, szenvedéseit. Előadását zajos eljen hosszan tartó taps követte. A püspökök valamint Hegedűs Sándor miniszter melegen üdvözölték a szónokot.

Majd Szabo'cska Mihály, a mi dédelgett poétánk, sugár alakja tünt fel a miniszter széke mellett. Zajos eljenzés fogadta. Egy kis fekete kötésű könyvet vett elő, s abból olvasott fel négy gyönyörű költeményt, különösen tetszett, egyik legendája, mely egy református papról mesél a ki a menyországban Szent Péterrel beszél. Feloivasását frenetikus tetszés követte. Perczekig eljenzették tapsolták a jeles költőt, kinek különben Hegedűs miniszter legelőször gratulált.

Ezután Gyurácz Ferencz elnök azt indítványozta, hogy a templomi szónok Petri Eleknek, valamint Balogh Ferencznek és Szabo'cska Mihálynak szavazzon a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet.

Egyhangúlag elfogadták.

Hegedűs Sándor miniszter emelkedett ezután szólásra. Örömeinek adott kifejezést, hogy a gyűlésen ketős elnökség van. Örül ennek pedig azért, mert szerencsés lehet azt a férfit üdvözölni, aki ma minden tekintetben első volt. — Ez a férfi Gyurácz Ferencz püspök. Idditványozza, hogy egyhangúlag szavazzanak érdemeiért jegyzőkönyvi köszönetet.

A gyűlés az indítványt lelkes eljenzéssel fogadja el.

Hegedűs Sándor miniszter ezután megtartja a nagygyűlést bezáró beszédet. Legelőször is kifejezi a társaság igaz örömét a gyűlés sikere felett. De — ugymond — kénytelen egy titkot elárulni. A prot. irodalmi társaság tulajdonképen verbuválni jött Debreczenbe. Verbuválni jön tagokat. A miniszter hiszi, hogy ez sikerülni is fog. Ezután megköszönve a tagok és a közönség érdeklődését, a nagygyűlést lelkes eljenzések közt bezárja.

A közgyűlés.

A nagygyűlés után az évi rendes közgyűlést tartotta meg a társulat. Targyalás alá vették először is a számadasunkat. Az egyes tétéleket Szócs Farkas adta elő.

Lapunk zártakor a gyűlés még foiyt.

A diszebéd.

Délután 2 órára bankettre gyűltek össze a Bika-szállodában az illustris vendégek, A bankett menüje a következő volt:

Levese:

Liba ragouf.

Barna tündő-rétes.

Fogas tartár mártással.

Nyarson sült körözve, ugorka.

Vegyes ssárnyas és sertés karaj.

Saláta Compot.

Sonkás koczka.

Turós és almás rétes.

Vegyes gyümölcs, sajtok.

Fekete kavé.

Szabó-féle Olasz Rizling.

Érmelléki ó bakar.

Ménesi vörös.

Ásványvizek.

Legujabb.

Dreyfus szabadon.

Budapest, szept. 20. (A Debreczen ered. távirata.) Érk. d. u. 1/3 órakor. Mint előre lehetett várni, a rennesi lehetetlen ítéletet maga a hadbírószág dezavualta.

Dreyfust ma reggel szabad lábra helyezték. Mikor a börtönt elhagyta, rögtön családját kereste fel, kikkel együtt még ma délelőtt elutazott. Hir szerint Dreyfus Angliába megy, mely ország annyi szimpátiával kísérte sorának eldöltét.

H I R E K.

* **A kereskedelemügyi miniszter látogatásai.** Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter a protestáns irodalmi társulat mai nagy gyűlése közben a főiskolai könyvtárat nézte meg. A Bika-szállodában tartandó diszebéd után a kereskedelmi akadémiában meg, majd a Stern József és testvére kefégyárától az István gőzmalomban meg, a miniszter hol azonban rövid idő tölt. Vegül az államvasutak gépjavitó műhelytelepét és berendezését tekintte meg. — Este fél tizenegy órakor a mikor miniszter családjával együtt elutazik; a miniszter Budapestre, családjá pedig Magy Szalontára megy.

* **Ipari hitelszövetkezet Debreczenben.** A gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló törvény egy éve van már érvényben s az érdekelt kis iparosok oly érthetetlen közönyösséggel térnek napirendre a törvényben nyújtott előnyök felett. — Ha a törvény megalkotását közvetlen követett időben varakozó álláspontot foglalhattak is a iparosaink azért, mert előbb a közp. hitelszövetkezet volt megalakítandó, ma már annyival inkább elérkezett az ideje, hogy iparosaink a törvény alapján saját maguk mozdítsák elő boldogulásukat. A gazd. hitelszövetkezetekből ez ideig közel 200 alakult meg, míg az ipari hitelszövetkezet száma az új törvény alapján csupán 8, Oka az iparosok nembanomságának első sorban az alakításra hívott ipartestületekbe kell hogy legyen, melyek azujabb időben sokat taglalt okok miatt vajni kevésbé törődnek a szövetkezeti ügygyel is. A debreczeni ipartestület azon kevés ipartestületek közé tartozik, mely néhány hónapi fennállása óta is több tanujelét adta annak, hogy tagjai jólétén közremunkálni köteleességének ismeri s az ipari megoldandó kérdéseket gyakorlatilag fogja fel s dicséretes buzgalommal néz a gyors megoldás felé. Ipartestületünk most is, mint értesülünk — f. hó 24-én vagyis a legközelebbi vasárnap d. e. fél 11 órakor felolvasást tart a városhaza nagytermében, szövetkezeti ügyről felolvasnak dr. Körössy Kálmán ügyvéd az ipartestület ügyésze és Kovács István, a kereskedelmi és iparkamara fogalmazója, előbbi általános-ságban, utóbbi gyakorlati és helyi szempontból viágitja meg a szövetkezeti ügyet. Iparosainknak saját érdekük teszi köteleességökke, hogy a vasárnapi felolvasáson minél tömegesebben jelenjenek meg. Külön meghívók nem bocsátatnak ki.

* **Debreczen város agghonvédeknek.**

Október 6-an lesz ötven éve hogy a magyar szabadságharcz tizenhárom tábornoka ver-tanuhaltát halt. A magyar nemzet méltó kegyelettel üli meg e napot s különösen a vértanuság helyére Aradra az ország minden részéből zárandokolni fognak. Erre az ünnepegre el akar menni a debreczeni agghonvédek tizenhárom egyenruhas csapata is és hogy nemes vágya beteljhessen a városi tanács-huz foiyamodott segítségért. Debreczen város tanácsa tegnapi ülésében száz forintot szavazott meg e célra az agghonvédeknek.

Főgondnok választás. A nagybecskerekireformátus egyháztanács egyházi főgondnokká egyhangulag Antalfy Zsigmond — kuriai bíró, törvényszéki elnököt választotta meg. Az ünnepélyes beiktatás holnap lesz.

* **Folrobbant hajó.** Konstantinápolyból táviratozzák: a kikötőben tegnap előtt nagy szerencsétlenség történt. A Konstantinosz nevű gőzösön, a mely e levelei vonalon járó Pera hajót vontatta, az erős fűtés megrepesztette a kazánt s a robbanás következtében a vontatógőzös elsüllyedt. A kapitány és négy matróz a tengerbe vesztett.

Táviratok.

A hadgyakorlatok.

Klagenfurt, szept. 20. Pompás csatáképpel záródtak ma d. e. az innsbrucki és gráci hadtest hadgyakorlatai. A gráci hadtestnek két hadosztálya: a gráci és laibachi hadosztály 10 óra felé együttes támadást intézett az innsbrucki hadtest zöme ellen. Ez a hadtest epen csatára fejlődött és csakhamar látni lehetett, a midőn az egyik hegy alján levő St.-Tomas falu feletti erdőből egy század tabori vadász törtétt elő és rajvonalba ment át. Alig, hogy ez a század megkezdte tüzelését, a völgyben kifejlődött csapatok ellenében úgy jobbról, mint balról, újabb századokkal hosszabbodott meg a harcvezet. A következő perczben már újabb zászlóalj tűnt elő az erdőből; zászlóalj zászlóalj mellett; ezred ezred mellett, dandár dandár mellett sorakozott s egy felóra alatt az egész linzi hadosztály kétszeres és háromszoros tűzvonalat képezett, a melyvel a sikon előre nyomu ó ellenfél állandóan nem szállhatott szembe.

1/11 óra felé ennelfogva Ö Felsege, a ki a hadgyakorlatok fővezetőségével együtt egy Szt.-Tomas-szal szemben fekvő magaslatról nézte az érdekes csataképet, lefuvatott. Az egyes osztályok kürtösei egymastól adták át a kürtjelet, a mely az erdős-hegyes vidéken mindenfelől visszhangzott. Kevés percz múltán a puskaropogást is tulharsogta a varva-várt jel, lassan-lassan megszűnt a lövöldözés és az ágyuk moraja is.

A két fél tüzerége nem is nyert alkalmat arra, hogy egymást próbára tegye. Újabb kürtjelre, csakhamar minden oldalról az Ö Felsege által elfoglalt terület felé siettek a hadtest, hadosztály és dandárparancsnokok törzseikkel együtt. Ö Felsege ekkor már leszállott volt kedvencz Wexfort paripájáról, a melyen kora reggeltől fél 11 óraig számos kilométert lovagolt egyik hadállástól a másikig, hogy a csatáról tüzetes képet nyerjen.

1/12 felé a tabornok k és minden fegyver nembeli törzs és főtisztek hosszú sora sereglett a legfelsőbb hadur köré, aki oldalán Ferencz Ferdinánd és Rajner főhercegekkel folyékony, szabad előadásban, érczes hangon, nagy vonásokban változta az imént lezáródott gyakorlatok menetét, és megvilgította azok jelentőségét, amely még behatóbban a holnapi megbeszélés alkalmával lesz méltató. Mindaroualtal ugymond, már ma a legnagyobb dicsérettel kell megemlékeznie a csapatok szívós magatartásáról, és megparancsolta, hogy ezen elismerés a csapatoknak még ma tudtul adássek.

Ö felsege ezután lóra ült, és a legközelebbi faluhoz lovagolt, ahol várt rá a kocsi amelyen szállására hajtatott. Ahintók, lovasok és kerékpárosok egész raja követte minden oldalon kocsiját. A kísérőkben különösen képviselve volt a karintiai arisztokratia számos hölgy által is. — Ö felségét az egész uton hazafias ovációkban fogadták.

A megbeszélést a hadgyakorlati t lepen ezuttal kivételosen gyalogosan tartották meg. Részt vett a megbeszélésben Hold taborszernagy is, a ki a balesetből, amely nem régiben érte, már annyira felépült, hogy kocsin figyelemel kísérhette Catinelli altábornagy által vezényelt hadtestének mozdulatát.

Az egész napon át a leggyönyörűbb volt

az időjárás. Hasonlíthatatlan benyomást keltett a hadgyakorlatok terepe mögött a 2200 méter magas hóborította hegyláncz, a melynek lábainál pompás contrast képen terült el a ragyogó nap sütötte csatater.

Az oroszországi járvány.

Asetrakán, szept. 20. Az oldenburgi herczeg ideérkezett s a városi hntóság egyik termében előadást tartott a közegészségi állapotokról, melyekről megnyugtató jelentéseket tett. A herczeg indítványára a városi hatóság 1000 ember befogadására alkalmas hálóbarakokat állit s népkonyhákat nyit.

A Duna áradása.

A földmivelésügyi miniszterhez beérkezett jelentések szerint a Duna felső szakaszán az árvédelem megfeszített erővel folyik, mind a mellett egyes helyeken a helyzet rosszabba változott.

Igy az alsócsallóközi társulatnál, hol Sárközy Aurél főispán mint miniszteri biztos éjjel-nappal személyesen irányítja az intézkedéseket Gyülvésznel, de különösen Boösnél töltésátzás és csuszás folytán a helyzet veszélyessé vált. Ugy itt, mint a többi töltésvonalon a védelmi munkálatokat erélyesen folytatják.

A földmivelésügyi miniszter szükség eseteére 4 köves hajót bocsátott a társulat rendelkezésére.

A vágbalpari társulat Izsa-marczhalzi kisebb árvizek ellen a múlt évben épített töltésének már jelzett átszakadása folytán a vizállás Komáromban 22 centimétert apadt, azonban a viz ismét emelkedőben van és az előre jelzett 700 centiméter vizállás körül fog kulminálni.

A szigetközi társulatnál, melyhez a földmivelésügyi miniszter a mai nap folyamán ismét egy állami mérnököt küldött, a védekezés újabb katonaság igénybevételével szintén nagy erélyvel folyik, Möller István miniszteri biztos vezetése alatt. A helyzet Révfülu körül súlyosabbá vált.

A györi püspökség tókói töltése, melynek veszél es helyzete már jeleztetett, elégtelen meretei miatt a megfeszített védelem daczára alig lesz megtartható.

Győr városnál és a Rábaszabályozó társulatnál, amely társulathoz újból egy állami mérnök küldetett ki, — a helyzet megnyugtató.

A győr-gönyöi törvényhatósági közut, a mely a gönyöi öblözetü kisméretü töltésnél már két nap előtt bekövetkezett elszakadása folytán második védvonalul szolgált, hasonlólag átszakadt és újabb 200 hold került viz alá. Szent-Ivány község megvédésén egy harmadik védvonal rögtönzésével dolgoznak.

Budapesten alul a Csepelszigeten, Baján és Szent István községnek a margitszigeti és mohács-kölkedi, berdánszigeti, monostorszeg apatini társulatoknál a töltések erősítésén és igazításán, valamint a zsilipek biztosításain dolgoznak.

A földmivelésügyi miniszter a folyó év elején hivatalból megalakított monostorszeg-apatini armentesítő társulat árvédekezési kiadásaira, tekintettel arra, hogy a társulat a kellő jövedelmi alapokkal még nem rendelkezik 10.000 frtnyi előleget engedélyezett.

A bajai zsilip biztosítása, melynek egyik oldalkapuja az 1897 évi árviz alkalmával beldől, megtörtént. A vizállás Baján s Mohácsos is az 5 métert meghaladta.

Komáromból tegnapiról jelentik: Az alsó-csallóközi és csilizközi armentesítő társulat területén kétségbeesett védekezés folyik a növekvő árviz ellen. Sárközy Aurél főispán miniszteri biztos és Buljovsk y műszaki tanácsos miniszteri kiküldött a töltéseken vannak. A töltések teljesen átáztak és ha rossz idő következik és a viz hamarosan apadni nem kezd, úgy a védgátak megtartása csaknem lehetetlen. Komárommegyében a csicbi szakaszon, valamint Pozsony s Györmegyében nagy a veszély.

A Magyar Folyam és Tengerhajózási

Részvényársaság közhírré teszi, hogy az árviz következtében a dömösi, Budapesten pedig a bombatéri és óbudai allomások érintését f. hó 10-ével megszüntette s hogy ennelfogva a Kis Dunai hajója csupán Budepest és N.-Maros közt fog járn.

Egyuttal közli, hogy a teheráru felvétel a a budapest-kisdunai-dömösi folyamszakasz összes állomásain szünetel s hogy ezen vonalon egyelőre csakis podgyaszt, valamint gyors és express árukat továbbit.

Színház.

Szini ügy. Szeged sziniügyi biztsága Krecsanyi új szinüzgató kerelmére kísérletet tesz, hogy Szeged, Hódmezővásárhely és Szentes között szini szövetséget létesítsen. Ennek az lenne a czélja, hogy a szegedi jól szervezett nagy szintársulat állandóan együtt maradjon és nyáron át a vandorlástól megkímélve, a két szomszéd nagy városban biztos nyári allomást nyerjen. Ha Szentes várost a szövetségbe bevonni nem sikerülne, amin hogy már egyszer nem sikerült, úgy a sziniügyi bizottság Makó várossal próbál szerencsét.

KÖZGAZDASÁG.

A New-York Herald-nak azt jelentik Chicagóból hogy Weare es Lestern, Weare-Gommision-Company tagjai mesterségesen felsoztették a buza árát. Állítolaz, az Armour cég is támogatja őket. Weare-Company-nak Chicagóban olyan elővatorai vannak, a melyek 60 millió bushelt fogadhatnak be.

Gabonapiacz, Berlinben bágyadtabb irányzat és az amerikai busz-készletek erős növekedése lehangotha a piacot és a buza árát körülbelül 3/4 márkával leszorította, Rozs is körülbelül 1/2 márkát vesztett. Zab meglehetősen artarto. Az idő boros.

A m. kir. államvasutak szállítási bevételei augusztus hónapban az igélgemes összeállítások szerint a személyforgalomban 2,492,700 frtot, az árutorgalomban 6,145,000 frtot, összesen tehát 8,637,000 frtot tettek ki a mi mintegy 30,000 frtal több a múlt év augusztus havi végleges bevételnél — Az év eleje óta augusztus hó végeig volt a szállítási bevétel a személyforgalomból 15,580,785 frt, árutorgalomból 42,715,824 frt összesen tehát 58,296,601 frt, a mi 1,726,825 frttal, vagyis mintegy 3%-kal több mint a múlt év hasonló időszakában elért bevétel.

Budapesti gabonatözsde.

Szept. 19.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Buzza	kilós	Ar 100 klg.		kilós	100 kilogramm ára	
		frtól	frtig		frtól	frtig
Bánsági	76	8.35	8.45	80	08.75	08.90
"	77	8.45	08.55	81	08.75	08.90
"	78	08.55	08.65	82	—	—
Tiszavidéki	79	08.60	08.75	—	08.75	08.80
"	76	8.35	8.45	80	08.75	0.890
"	77	8.45	8.55	81	—	—
Pestvidéki	78	08.55	08.65	82	08.70	08.75
"	79	08.60	08.75	—	—	—
"	76	8.30	8.40	80	08.70	—
Fehérmegyei	77	8.40	8.50	81	08.70	00.80
"	78	8.50	8.60	82	8.75	—
"	79	08.55	08.70	—	8.75	—
Bácskai	76	8.35	08.40	80	00.00	—
"	77	8.40	8.50	81	00.00	—
"	78	8.50	08.60	82	—	00.00
Északmag	79	8.55	08.70	—	—	—
"	76	8.60	8.65	80	—	—
"	79	8.65	8.75	81	—	—
					Min. hekt.-ben	Arkilogram
Rozs elsőrendü	uj	70	72	6.55	6.65	
" másodrendü	uj	—	—	6.45	6.55	
Árpa takarmánynak	"	60	62	6.00	6.20	
" égetni való	—	62	64	6.70	5.90	
" serfőzdei	—	64	66	6.60	7.00	
Zab	—	39	41	5.40	5.60	
Tengeri bánsági	uj	—	—	4.05	5.00	
" más nemü	"	—	—	0.00	0.00	
Repce bánsági	—	—	—	11.30	11.80	
Köles	—	—	—	4.15	4.45	

Sertésvásár.

Kőbányai sertéspiacz. Szept. 19. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (páronként 400 kgm felüli — kr. Közép pntint 300—400 kg. sulyban — kr. 320 kilog sulyban Fialat közép (páronként 251—320 kg. 42—43 kr. Fialat könnyű páronként 240 kg. sulyban 44—44½ krig. Szerbiai: Nehéz pntint 260 kg. sulyban 43½—44 krig.

Sertéslétszám: 1899. évi szept. hó 17. napján volt készlet 38991 darab, szept. 18. felhajtott 173 drb, 1899 szept. 18-án elszállított 491 db. 19-ére maradt 38.673 db. A hizott sertésüzlet irányzata változatlan.

Tudomány, irodalom, művészet.**A regény műfaja.**

Irta és felolvasta **Csengey Gusztáv**, az eperjesi közös — ev. és r. kath. — tanári körben.

(Folytatás.)

Annál nagyobb szerepet játszik a női szolgáló szerelem az Arthur-mondakörben, úgy a mint az a 12-ik században, a lovagiaság virágzásának korában és pogány kelta mondákból kifejlődött s kikerekedett.

Ennek a kornak fényes fejedelmi udvarában, különösen II. Henrik angol királynál, aki Franciaország nagy részének is ura volt, egyes ünnepélyek alkalmával összesereglettek a költők; a költők, hogy régi hagyományokról, vagy újabb vitézi eseményekről szerzett énekeiket előadják; a lovagok, hogy a nagy pompával megtartott lovagjátékokban egymással megmérkőzzenek. Ezek a versenyeken a lovagok a választott hölgyek színeivel jelentek meg, úgy törtek lándzsát egymással s boldog volt az a hölgy, akinek lovagja győztes maradt.

E lovagjátékok időközében, egyik ünnepélytől a másikig szanaszét jarnak-kelek a lovagok különböző országokban, hogy alkalmuk legyen védő fegyverüket felemelni ott, ahol szükség van rá. A segítség alkalmát k a l a n d n a k nevezi a magyar történelmi nyelv.

Messze földre elmennek, hogy az elnyomott artatlanságot s a megtámadott, vagy rágalmozott női becsületet megvédjék. Egyes lovagvárakban aztán, vagy fejedelmi udvarokban, hol összegyülekeznek, elbeszélnek kalandjaikat s így tárgyat adnak a költőknek újabb énekekre.

Ez a vándor lovagok köre. Mintaképek Arthur király kerek asztala a maga tizenkét lovagjával, kik közt leghiresebbek: Percival, Lancelot, Tristan, Iwein és Gawain. Kalandról kalandra jarnak-kelek ezek a v a l a s, szerelem, a női becsület és a gyöngék és artatlanok védelmében. Arthur király és neje Guinevere Karleóban tartanak udvart, körülöttük számos lovag s a hölgyek egész serege versenyez a hősiesség és a női erények kultuszában. A lovagok közül 12-en, a legjelesebbek ülnek a kerek asztal körül a királlyal. Az a hivatásuk, hogy a lovagi erényeknek őrei legyenek, megvédjék az artatlanságot és az igazságot. Küzdeniök kell minden gonosz ellen s ebbe a küzdelembe tündérek, sárkányok és óriások szerepét is belevitte a költői képzelet, vagy az ősi monda. Mikor aztán kalandjaikról hazatérnek, számot adnak a kerek asztalnak tetteikről. Elbeszéléseik egyrészt mulattatásul szolgál az udvar hölgyeinek, másrészt követendő példának az ifjabb lovagoknak.

Az Arthur-mondakör egyik tagja a Percival-monda, melyből a 12-ik század jeles epikusa a német Eschenbachi Wolfram a legszébb lovag-eposzt alkotta.

A Percival-monda a Grál-szentség mondájával függ össze. De a Grál-mondában nincs egység, maga a szentség az északi és déli mondák variánsaiban különböző tárgyat jelent. Az északi variáns szerint az a pohár, melyben Jézus az utolsó vacsora alkalmával a bort tanítványainak nyújtotta, a megváltó

testét eltemető arimathi József kezébe került, ki a keresztről levett test hulló vérét, ebbe a pohárba fogta föl. Ezt a szent edényt József, vándorlásai közben egy britanniai kolostor őrizetére bízta. De a világ bűnei miatt a szentség eltűnt, visszajutott keletre és senki sem tudja, hol van.

A déli variáns szerint azonban a Grál szentség egy égből alászállt csodatevő drága kő, mely belegeket gyógyít és ételt-italt varázsol elő. Lebegő angyalok tartják a föld felett, aztán leszállanak a földre és a legnemesebb lovagok és legfőbb hölgyek őrizetére bízzák. Minden nagypénteken négy fehér galamb száll alá az égből, ostyát hoz és azt leteszi a kőre, mely az ostyától egyévre csodatevő erőt nyer, a következő Nagypéntekig.

A legjelesebb és legnemesebb lovagok feladata a Grál szentséget föltalálni. Ezért alakul meg Arthur király asztalköre.

De az asztalkör lovagai nem tiszták, egyik sem felel meg annak az eszménynek, mi a Grál-szentség megtalálásának alapfeltétele.

Végre nyer az asztalkör ilyen lovagot. Ez Percival.

Percival atyja vándor lovag, aki örökké kalandok után jár, végre el is pusztul valahol. Ezalatt a szelid lelkű anya rengeteg erdő magányában istenfélelemben neveli gyermekét. De a gyermeket ábrándos vágyak nyugtalanítják, míg az erdő vadjaira lövöldöz nyilával. Egyszer három páncélos lovagot lát keresztüli ügetni az erdőn s anyjától megtudja, hogy azok vándor lovagok, amilyen atyja volt. Már most semmi, még anyja könyvei sem tartják vissza, hogy a nagyvilágba ne menjen szerencsét próbálni. A háznál nincs fegyverzet. Anyja zsákszövetből és bőrből varr neki ruhát, így indul útjára fegyvertelenül. A világban kinevetik a furcsa suhanczot, de különféle viszontagság után végre oda jut, ahol igazi helye van: Arthur király udvarába. Leteszi a fegyverpróbat s lovaggá avatják.

Első lovgi tette az, hogy a bajos Kondviramur hercegleányt megszabadítja tolakodó kőről s feleségül is nyeri. Boldog volna, de hivatása kalandokra inti s utra kel. Vándorlása közben egy tóhoz ér, hol a halászoktól hasztalanul kér éjjeli szállást. Egy közülük azonban, egy szomorú ember bizonyos kas-

télyba u'asítja, mely, mint mondja, közel van. Biztatja, hogy beeresztik, csak mondja az, hogy a szomorú halász küldötte. Ugy is történt; a hivatkozásra, ami jelszónak látszott, bebocsátották.

Folyt. köv.

Legjobb és legolcsóbb

borsajtók

a Debreczeni Vasöntőde és Géplakatosság

Péterfia-hadház-utczai telepén kaphatók.

Olcsó kerítések! Olcsó kerítések!

Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerítés-gyára.

BUDAPESTEN, VIII. ker., Üllői-ut 48. sz.

Gyárt és szállít: gép- és kézi-sodronyfonatokat, tűskés sodrony, pánthuzalt: erdők, vadaskertek, baromfi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők stb. bekerítésére olcsó árak mellett. Nyaraló, park- és erkélyrácsokat, valamint csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat vaskeretes sodronyfonat és kovacsolt vasból; ugyszintén díszes virággy- és gyep kerítéseket és favédő-kosarakat. Továbbá: föld- és kavicsrostákat; szőlőbogyozó rostákat; magtárlakrostályokat; ökörszárkosarakat; szikrafogókat; gabonaválasztó-hengereket, valamint régi választóhengereknek új sodronyköppennyel való ellátását.

Rostaszöveteket és fonatokat szelelőrostákba.

Árjegyzékek és költségvetések ingyen.

Jutányos és pontos kiszolgálás.

Meghívás

a debreczeni termény és áruraktár részvény-társaság

1899. szeptember hó 24-én d. e. 10 órakor

a városháza nagy tanácstermében

tartandó

évi rendes közgyűlésére.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése.
2. Határozat hozatal a felolyt 1898/99. évi üzleti év zárszámadása és a felmentvény megadása tárgyában.
3. Határozat hozatal a nyereség felosztása és az osztalék megállapítása tárgyában.
4. A sorrend szerint kilépő egy és elhalálozás folytán megüresedett színen egy összesen tehát két igazgatósági tagsági helynek választás utján való betöltése.
5. Az esetleg megüresedésbe jövő felügyelő bizottsági tagsági helynek választás utján való betöltése.
6. Igazgatósági javaslat az alapszabályok módosítása tárgyában.
7. Esetleges indítványok.

Debreczen, 1899. július 29.

Az igazgatóság.

JEGYZET: A közgyűlésen résztvenni szándékozó részvényes köteles részvényeit a közgyűlés előtt legalább 1 nappal a társaság pénztáránál, a debreczeni első takarékpénztárnál, vagy a debreczeni ipar és kereskedelmi banknál — térítvény és igazoló jegy kiszolgáltatása ellenében — letenni. — A zárszámadások 8 nappal a közgyűlés előtt a társaság hivatalos helyiségében betekinthetők s ugyanott az alapszabálytervezet egyes példányai a t. részvényesek rendelkezésére állanak.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

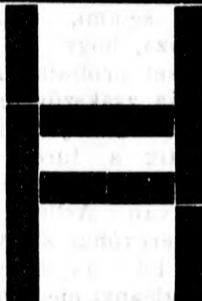
kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélboriték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.



Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Arjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.